

1905. évi rovatban minden társasági közlésnek... TELEFON 706

Tiszta elvágatlan papíros... eladó a kiadóhivatalban

RENÉSZET... 43. szám... gyermekek...

keresőknek... szervenek... Antal... váróterem...

szakosság... (Hátia)...

amot kért...

10. szám...

SZERKESZTŐSÉG BUDAPEST, IV., VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 706. KÉZIRATOKAT NEM KÜLDÜNK VISSZA. CSAK BÉRMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL. ELŐFIZETÉSI DÍJ: Vidékre postán v. helyben házhoz hordva: Egy évre... 40 kor. | Egy negyedévre 10 kor. Egy félévre... 20 kor. | Egy hónapra 3 kor. 60 fill.

EGYETÉRTÉS

Dr. PAP ZOLTÁN főszerkesztő.

EÖTVÖS KÁROLY szépirodalmi munkatárs.

KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, IV., VÁRMEGYE-UTCA 11. Telefon száma 706. HIRDETÉSEKET ÉS NYILTÉREBE VALÓ KÖZLEMÉNYEKET FELVÉSZAKIADÓHIVATAL Párisban főigazgatóink: John F. Jones & Co. 81, Rue, Faub. Montmartre. Londonban főigazgatóink: Teletype Office 11, Bloomsbury Square. Frankfurtban a H. Nemzetország kiadóirog vezető igazgatóink: Dunke G. L. & Tarn, valamint összes Höljái. Bécsben: Danneberg I. Kompagnie Nr. 7, Dukes N. útsz. 1., Wallzeile Nr. 6-8. Haasenstein & Vogler I., Wallzeile Nr. 10. Mossa Rudolf Seinerstraße Nr. 2. Oppel A., Stubenbastei Nr. 2. Székesfehérváron: J. Wollzeile Nr. 14. Zürichben: Gröli, Fossli & Co. és valamennyi hirdetési iroda.

Szózat Európához.

Budapest, október 10.

Az az állam-irat, melyet gróf Andrássy Gyula a képviselőház mai ülésén templomi esőndben felolvasott, nem csupán a válság mai stádiumának nyújtja hű és igaz képét, hanem visszanyúl annak eredetére; s indító okait, fejlődésének logikai kényszerét, politikai és közjogi oldalának okozati összefüggését, elemeire bontja fel. Ez az állam-irat Tacitus tollával, Deák Ferencz judiciumával és Kossuth Lajos lángoló hazaszeretetével összegezi mindazt, amiről a korona, mára januári választásokat követő első kihallgatások alkalmával, részletes tájékoztatást nyerhetett gróf Andrássy Gyuláról és a meghallgatott többi vezérekről; — összegezi mindazt, amit a nemzet, a lefolyt választások eredményében kifejezett akart; — összegezi mindazt, amit a szövetségelt érdekek, az alkotmányos kibontakozás érdekében maguk közt megállapítottak; — s összegezi mindazt, amit ezekkel a megállapodásokkal szemben a korona felelőtlen tanácsadói, a nemzet alkotmányos jogai ellen és a békés kibontakozás lehetetlenné tételére, törvénytelen, kibívó és sértő alakban, immár több mint egy fél év óta elkövettek. Mi ennek az összegezésnek célja? Hogy a koronát győzze meg arról, a miről a koronát meggyőzni sem Andrássynak, sem a koalíció összes vezéreinek nem sikerült? Ilyen illu-

ziókban az Andrássy világosan látó józan elméje nem ringathatja magát. Vagy talán a nemzetet akarja meggyőzni arról, hogy az a többség, amely a nemzeti akarat letéteményese, érdemes a nemzet bizalmára s további rendületlen támogatására? Eről minden szó felesleges. Avagy a nemzeti ellentállást akarja szilárdítani az alkotmány ellen felhalmozódó merénylettekkel szemben? Erre nincs szükség. Hát mi volt akkor az Andrássy célja, midőn e történelmi fontosságú államiratot elkészítette? Csak egy célja lehetett. Szózatot írt Európához, a magyar országgyűlésnek törvénytelen elnapolásokkal elnémított csarnokából. Szózatot írt Európához, hogy egész Európa lássa azt, ami Magyarországon és Magyarországgal most történik. Hadd lássa és hadd tudja meg Európa, hogy nem a magyar nemzet az, a ki megtámadja a koronának törvényesen biztosított alkotmányos felségjogait, hanem a korona felelőtlen tanácsadói azok, akik mindezeket a felségjogokat most harciba viszik a nemzet alkotmánya ellen, a királynak alkotmányosan átruházott felségjogait harciba viszik az alkotmányra letett királyi eskü ellen. Hadd lássa és hadd tudja meg egész Európa, hogy nem a magyar nemzet az, aki nem tud a bőrébe

férni, nem a magyar nemzet az, aki a dinasztától való elszakadási vágyakat forral szívében, nem a magyar nemzet az, aki meg van részegedve a sovinizmus borától és telhetetlen mámorában belékap az európai egyensúly fenntartó erőviszonyaiba s időszerteülten alakban akarja a magyar kérdést Európára oktrojálni; hanem, hogy éppen az osztrák katonai reakció az, mely nem tud a bőrébe férni s mely illetéktelen befolyásának túltengése által, az öszszmonarchia rögeszméjének akarja alárendelni Magyarországot alkotmányos önállóságát s hogy éppen ez az osztrák katonai reakció az, mely megrészegedett eddigi sikereitől, mely által az alkotmányos magyar királyt el tudta szakitani a magyar nemzet szívtől s most elérkezettnek látja az időt, hogy a nyers erőnek brutálisával vágia ketté azt a kapcsolatot, mely eddig az alkotmányos koronát és az alkotmányos nemzetet összekötötte. Hadd lássa és hadd tudja meg egész Európa, hogy a nemzeti akaratot képviselő koalíció, s benne a csaknem abszolút többséggé növekedett függetlenségi párt, elment a mérsékletnek oly szélső határáig, melynél tovább már nem mehetett, s hogy ez a mérséklet teljesen elegendő leendett arra, hogy a létező közjogi alapokat minden megrázkódtatása nélkül vehette volna át a kormányt, biztosíthatta volna a kettős monarchia

nagyhatalmi állását, biztosíthatta volna a hadsereg harcalképességét, s visszahozhatta volna a megzavart parlamenti rendet és békét; és hogy a koalíciónak ez a böles mérséklete durván visszautasított, a képviselőház felirata még csak válasza sem méltatott és mindezek azért, hogy a megsértett, megalázott nemzet oly ultra sodortassék, mely jogcímét adja a nyers erőnek a fegyveres beavatkozásra. Hadd lássa és hadd tudja meg egész Európa, hogy ennek a vétkes játéknak öntudatos eszközei azok, a kik a févutra vezetett korona nevében készek és sötét tervet végrehajtani. S hogy ehhez hasonló nyomorult és gyalázatosabb játék még nem fordult elő a világ összes alkotmányos nemzetéinek történetében. Ezek vannak elmondva, felsorolva és bebizonyítva abban a nagyszerű államirathatban, melyet gróf Andrássy Gyula a képviselőház mai ülésén templomi esőndben felolvasott s mely Európa szeméit, melyekre a bécsi kezdek és a fizetett tollak hályogot tettek, meg fogja nyitni. Európa látni és érteni fogja, ami Magyarországon történik s tisztában lesz azzal, hogy nem Magyarország fenyegeti az európai egyensúly erőviszonyait, hanem az a büns merénylet, melynek Magyarország alkotmánya útjában áll, s mely ugyanakkor, a mikor a magyar alkotmányt lábba akarják tiporni,

az európai egyensúly mai erőviszonyai ellen közörrüli kését. Ehhez az ünnepélyes szózatához, mely Európa számára készült, a magyar képviselőház részéről csak is az a méltóságos nyugalom illeti, melyet a parlament többsége tényleg tanusított. Hiába akarta azt megzavarni a katonai reakció kiindult közege, azzal a sértő kicsinyléssel, melylyel az elnapoló királyi kéziratot csaknem hordár utján küldte el a képviselőház elnökehez: nem sikerült. S éppen ez volt a mai ülésnek nagy politikai jelentősége. Ez tette szánandóvá, szinte neveltségessé azt a szerepet, melyet ezzel szemben Tisza István és a szabadelvű párt végigjátszott. Gróf Apponyi Albert volt, aki nemcsak átértette, hanem ki is fejezte a mai ülés történelmi jelentőségét; mert nemcsak reménye, hanem biztos meggyőződése gyanánt hangsúlyozta, hogy Európa felfogásai rövid idő alatt változni fognak s a magyar nemzet azzal az erkölcsi támogatással fogja megvívni alkotmányos harcát, melyet Európa rokonszenve és becsülése fog nyújtani neki. Ehhez a nagy történelmi momentumhoz képest szinte mellékes az a tény, hogy az országgyűlést megint elnapolták. Meddig napolták el? Deczember 19-ig. De miért deczember 19-éig? Miért nem deczember 2-ig?

A képviselőház vádlólevele.

Az utolsó választásoknál egyik párt sem nyerte meg a többséget. Azért vált szükségessé, hogy a különböző pártok a kormány átvétele céljából szövetségben lépjenek fel. A nemzetnek a választásoknál nyilvánult azon akaratát, mely az együtt küzdő ellenzék juttatta többségre, az ellenzéki pártoknak egyenesen kötelességévé tette, hogy első sorban egymás szövetségét keressék. Az ellenzéki képviselők megbízó levelüket az összes ellenzéki választók összeműködésének köszönhették, s ezért arra voltak utalva, hogy az együtt kivívott győzelem következményeit és felelőségét együtt viseljék. A magyar parlamentarizmusnak az a nagy érdeke, hogy a kormányzásban egymást felváltó irányok legyenek, szintén azt követelte, hogy a megbukott régi többség örökét az összes ellenzék felülől új többség vehesse át. A szövetségelt ellenzék megértette az idők szavát. Pártjai megegyeztek a munkatervben, anélkül, hogy lemondtak volna elveikről. Felelőségük tudatában az alkotás útjára akartak térni. E munkaterv megállapításánál két vezérlő eszme lebegett a szövetségelt ellenzék szeme előtt. Az egyik az volt, hogy hű maradjon a választásoknál megnyilvánult nemzeti akarathoz. A másik az, hogy a munkaprogram minden egyes

pontját a szövetségelt ellenzékiek mindegyike lelkiismeretével összeegyeztethesse. A 48-as párt álláspontja. Első sorban a katonai kérdéssel kellett tisztába jönni. A kormányoknak új katonai követelése, a melynek teljesítését elodáztatatlannak mondták; az a hosszú és nagy küzdelem, mely a nemzet figyelmét a közel multban a véderő kérdései elé terelte; az a körülmény, hogy a véradó mértékét most kell újra megállapítani és hogy az 1867. évi XII. t.-cz. fentartja a nemzet azon természetesen és ősi alkotmányában gyökerező jogát, hogy az ujonczok megajánlásakor ennek feltételeit is megszabja; a katonai kérdést a napirenden tartotta. Nem az ellenzék, hanem a kormányok tényei voltak azt az előtérbe. A katonai kérdésre vonatkozólag a nemzet akaratának megismeréséhez vezetett az a nevezetes tény, hogy a választások harcában tetemesen megszaporodni csak a függetlenségi és 48-as párt volt képes s hogy ezen óriási erőfölletet azon harc után nyerte meg, melyet a magyar hadseregnek nemzeti irányban való fejlesztése érdekében folytatott. A törekvés, a nemzeti eszmét a hadseregben érvényesíteni olyan hatalmasnak bizonyult, hogy egész ország részeket hódított meg azok számára, akik érte harcoltak, annak dacára, hogy e harcok rendkívüli eszközökkel vívtak meg. Amely gon-

dolatért a nemzet utólagos belenyugvása mellett meg lehetett az állam gépét állítani; amit a nemzet nagy része a létező jog végrehajtása és az államnyelv elutasíthatatlan következményeképpen követelt; amit sokan a nemzeti méltóság, a nemzeti becsület, a nemzeti állam kiépítésének érdekében erősen sürgettek; amit senki sem ellenezett többé; amit minden magyar ember hön kívánt; azt az eszmét a megerősödött függetlenségi és 48-as párt a megvalósítandó reformok sorából ki nem hagyhatta. A győzelem percében nem lehetett hűtlen azon eszméhez, mely győzelemhez nagy mértékben hozzájárult. Ezt azok is belátták, akik ezideig nem sürgettek nemzeti irányu újabb katonai reformokat. Ők annál is inkább elfogadhatták azokat a követeléseket, amelyek nélkül a függetlenségi és 48-as párt kormány alakításában részt nem vehetett, mert azok elvi álláspontjukkal nem ellenkeztek. Vélünk van a nemzet. A függetlenségi és 48-as párt, tekintettel arra, hogy abszolút többséget nem nyert, semmit se kívánt, a többi ellenzék közreműködését lehetővé tette volna. Daczára annak, hogy ha a választásoknál legyőzetik, vagy meghajolni kénytelen olyan szabályok előtt, a melyeket kötelezőknek nem ismer el, vagy le kell mondania arról, hogy hazáját törvénytábla hatáskörében szolgálhassa, e párt a győzelem után nem hallgatott a szenvedély szavára

s mérsékletével lehetővé tette, hogy munkabíró többség alakuljon. A szövetségelt ellenzék katonai követelése a létező állapotokkal nem szakítanak az egész vonalon, a tényleges viszonyokhoz már lépesőzetes fejlődés útján haladnak, s nincsenek ellentétben az 1867. évi XII. t.-cz. alapelveivel. Elfogadásuk csak megerősítené a 67-es alkotásokat, mert összegegyeztetné ezeket a nemzet által követelt fejlődéssel. Ha a közjogi alap legyőzhetetlen akadályt gördítene a hadsereg nemzeti jellegének tökéletesebb kidomborítására célzó akarat mindennemű érvényesítése elé, ezzel legyőzhetetlen ellenszenvet keltene önmaga ellen a nemzet szívében. De nagy fájdalomunkra a szövetségelt ellenzék katonai programja mérsékelt volta mellett sem bírta a felsege aggályait eloszlatni. A király nem volt hajlandó az általa megkérdezt nemzeti akaratát tekintetbe venni. Mivel a nemzet a választásoknál első sorban nem a katonai kérdések felett döntött, az a kérdés támadhatott volna, hogy az új többségnek a választások után megállapított programja nem a nemzet akaratát és azt ezért mellőzni lehet. De ez a felfogás téves. Az időközi választások fényesen bizonyították, hogy a nemzet komolyan akarja a hadsereg nemzeti irányu fejlődését most biztosítani. Az ellenzéknek az országgyűlésen észlelhető fokozatos

erősödése is azt mutatja, hogy a közvélemény helyeselte álláspontját. A kormány eddigi magatartása bizonyítja is, hogy tisztában van ezzel. Ha azt hitte, hogy a nemzetet félreértették annak új megbízottai, akkor azt újra meg kellett volna kérdezni. De ezt nem tette, mert tudta, hogy mi lesz rá a válasz. Tudta, hogy a nemzet a parlament többsége mellett áll. Utban az abszolutizmus felé. A többség programját a király nem azért utasította vissza, mert kétséges volt, vajjon az megfelelő-e a nemzet akaratának, hanem azért, mert ellenkezett az övével, mind a mellett, hogy megfelelt a nemzet akaratának. A királynak állandó egyéni kezétét szembeállították a nemzet akaratával. Óriási felelőséget vettek azok magukra, akik e politika végrehajtására a felségének a tanácsot adták és akik e politika végrehajtására vállalkoztak. Ezzel a választások következtében beállott kormány- és pártválság az alkotmány válsága lett. A királynak az az elhatározása, hogy valamilyen jogot kizárólag és feltétlenül egyéni meggyőződése szerint fog gyakorolni: magában foglalja az alkotmányellenes kormányzás eshetőségét. Az ilyen abszolút fejedelmi akaratnak előtérbetelése és rideg érvényesítése az abszolutizmus gondolatköreből való és arra vezet. Helye a magyar alkotmányban nincs. Sajnos, lesújtó tények igazolták

mindazokat a keserves aggodalmakat, melyeket a királyhoz hű és alkotmány szerű minden magyar ember érzett, midőn a király az országgyűlés feliratát válasz nélkül hagyta és ehelyett arra szólította föl a szövetkezett ellenzéket, hogy különösen a katonai kérdésekben megszabott program alapján alakítsanak kormányt.

A szövetkezett ellenzék a király fekölt személye iránt érzett hű ragaszkodása és kötelességérű és örököl lojalitása dacára sem tehetett eleget a felhívásnak. Miként vállaltott volna felelősséget oly politikáért, amely ellenkezik a nemzet akaratával és saját lelkiismeretével. Miként vessen ki új terheket a nemzetre a véderő érdekében, midőn éppen a véderőben fentartatnak azon állapotok, melyeket a nemzet meg akar szüntetni? Miként tehetne volna magáévá ezt a rendezést, melyet az ellenzék egyik nagy része törvénytelenségnek tekint és amely ellen személyi küzdelmet folytatott a közel múltban? Erkölcsei becs nélkül nem lehet a királynak és nem lehet a nemzetnek jó szolgálatot tenni és erkölcsi becsét elvesztette volna az ellenzék, ha meggyőződéséhez és kapott mandátumához hűtlenné lett volna.

Az alkotmány sérelme.

Mivel a többség így az eléje szabott feltételek mellett kormány alakításra nem vállalkozhatott, mivel továbbá a kormány a nemzethez felelősséget nem vállalhat, mert a korlátlan királyi akarat csak az alkotmány sérelme után érvényesülhetett.

Az 1490. évi XII. t.-cz. azt mondja, hogy a »végrehajtó hatalmat nem másképpen, mint a törvények értelmében gyakorolandja a királyi felség«, a független felelős magyar kormányról szóló 1848. évi III. t.-cz. pedig a parlamentaris kormányzást alapította meg, minél fogva a király csak a parlament rendszer szabályai szerint gyakorolhatja jogait.

A nemzet csak ebben a rendszerben, csak a politikai és jogi felelősség elvének megállapításával látta kormányzati önállóságának biztosítékait és ezért a Karok és Rendek 1848-ban a nemzet jobbja régi vágyának megfelelően, abból a czélből szövegeztek egy törvényjavaslatot, hogy a nemzetnek biztosítsák az alkotmányos szabadság ezen legkötelezetesebbnek tetsző formáját. A tárgyalások során világosan kifejezésre jutott a törvényhozók ezen czélja.

Sok szónok mutatott reá a törvényhozásnak köztudatban élő ezen czéljára és maga az alsóház határozati-lag kimondotta, »miszertint a minisztérium a többség kifolyása lévén, ha a többség tőle bizalmát megvonná, a minisztérium lelépni volna kénytelen.«

Jogfolytonosságot kérünk.

A király egész terjedelmében hozzájárult a Karok és Rendek kéréséhez és szentesítvén azt, törvény erejére emelte. A parlament kormányrendszer az 1848. évi III. t.-cz. végrehajtásaképpen tényleg azonnal fogantatva is létezik. Midőn az annyira ismert szerencsétlen események alkotmányos életünk folytonosságát megszakították és a király újra vissza akart térni az alkotmányosság ösvényére, a magyar országgyűlés 1861-ben Deák Ferencz javaslatára kimondotta, hogy a »parlamentaris és felelős kormányt ismételi életbe léptetése oly előleges feltétel, amely nélkül tanácskozás és egyezkedés lehetetlen.« Ebben a feliratban közjogunk legalaposabb ismerőjének javaslatára a képviselőház csak érvényben levő jogainak, csak tételes törvényeink visszaállítását tüzte ki az annyira kívánt egyezkedés feltételül. Mint ilyent követelte a parlamentaris kormányzást is, melyet a felelős kormányval azonosnak tekintett.

Midőn 1861-ben az országgyűlést feloszlatták, a Deák Ferencz által szerkesztett ünnepélyes óvás is a legfőbb sérelmek közé sorolta azt, hogy a parlamentaris kormányt vissza nem állították. 1866-ban a Deák Ferencz által szerkesztett felirat ismét a »felelős és »parlamentaris« kormányt sürgeti. »Jogfolytonosságot kérünk tehát felségedtől törvényeink értelmében — mondotta — különösen parlamentaris kormányt, felelős minisztériumot.«

Végre győzött az igazság ereje. A király megértette nemzetét és 1867-ben helyreállította a jog uralmát és vele a törvényektől megszabott parlamentaris kormány-rendszert, amely azóta egészen a legközelebbi időkig zavartalanul és szakadatlanul működött és melynek kötelező voltát a magyar államnak egyik tényezője sem vonta kétségbe.

A törvénytelen kormány.

A király maga is minden válság alkalmával a parlamentariszmus szabályai szerint járt el. Minden kormány parlamentarisnak vallotta magát. Fennhangozta, hogy a kormányzás feltétele a király bizalmán kívül a nemzet bizalma. A törvényhozást az ország újjászervezésénél az a tudat irányította, hogy a politikai felelősség útján a kormány a nemzet befolyása alatt áll, ezért merete a közgazgatás terén nagy hatalommal ellátni. És alkotmányunk ezen lényeges kellékével ellentétbe helyezkedett az a kormány, mely a király abszolút jogának végrehajtására vállalkozott. Önmaga megvallja, hogy nem parlamentaris. Midőn először neveztek ki báró Fejérváry Gézát miniszterelnöknek, nem volt többsége, czélja sem az volt, hogy magának többséget szerezzen. A nemzet bizalma neki nem kellett, beérte a királyával. Az országgyűlést folytonosan elnapolta, úgy, hogy nyilvánvaló, hogy az alkotmányos kormányzathoz szükséges támogatás megszerzésére semmi súlyt nem vet.

Az országgyűlés két házának bizalmatlansági szavazata után újra vállalkozott a kormányzásra anélkül, hogy a többség megszerzésére bármely alkotmányos módon törekedett volna.

A politikai felelősség elvével nyíll ellentétbe jutott, a jogi felelősséget elismeri ugyan, de a parlament elnapolásával kijátszsa.

S ez az első lépés a jogtalanság ösvényén, mint rendszeren, törvénytelen lépések és szabálytalanságok egész láncolatát idézte elő.

A minisztérium nemcsak parlament nélkül, de a parlament ellen kormányoz. A bizalmatlansági szavazat dacára megmarad az ügyek élén és az állam háztartását nemcsak parlament felhatalmazás nélkül vezeti, hanem a parlamentnek kétségbevonhatatlan akaratát ellen is elkölti az állam pénzét és beszédi jövedelmét nemcsak annak ellenére, hogy ehhez kifejezett joga nincs, hanem annak ellenére, hogy az illetékes tényező ettől eltűnt.

S habár eddig minden kormány, minden párt kivétel nélkül az alkotmány szellemébe ütközönek találta az országgyűlésnek olyankor való elnapolását, midőn nincs megállapított költségvetés, a jelenlegi kormány ezt is megtette és az államháztartást jogtalanul és még hozzá minden ellenőrzés nélkül vezeti.

És midőn maga elismeri magáról, hogy nem parlamentaris, a törvényhatóságokkal szemben gyakorolni akarja azon teljes hatáskört, melyet a törvényhozás csak a parlamentaris kormányt adott meg; midőn elnémitja az országgyűlést és kormánybuktató jogát nem tiszteli, oly hatalmat gyakorol, melyet a törvényhozás még külön is a parlament befolyása és ellenőrzése alá helyezett, kifejezetten megengedvén a törvényhatóság-

goknak, hogy a sérelmesnek tartott rendelet ellen az országgyűlésnél keresessenek orvoslást. Ezen a módon a kormány kívánja a törvénytelen kezelés számára a meg nem szavazott adókat megszerezni és az ujonczok hiányát kerülő utakon pótolni. A törvényellenes kormányzás fentartása érdekében él vissza hatalmával.

A kormány elmélete.

Veszélyes és alkotmányba ütköző czélt a törvények félremagyarázásával vagy megszegésével szolgál. A külföld államaival, lejárt nemzetközi szerződések kérdésében az 1899. évi XXX. t.-cz. tilalmait nyilvánvalólag megszegi.

A kormánynak nemcsak egyes tényei ütköznek az alkotmányba, hanem oly államjogot hirdet, mely szabadságunkat örökre alááshatná. A nemzet részvételén alapuló kormányzás mellé odaállít egy másikat, mely a nemzet részvétele nélkül, sőt a nemzet akaratát ellen is folytatható és melyhez a király teljes joggal nyúlhat, sőt nyúlhat valahányszor a többség merészkedik önálló nézettel bírni. Ha a nemzet a szabadság formái mellett teljesíti a fejedelmi akaratát, akkor élvezheti az önkormányzás előnyeit; ha ellenben önrendelkezési jogát komolyan veszi, az új keletű alkotmánymagyarzat szerint a király a parlament nélkül uralkodhatik. A parlamentarizmusnak szabályai szerint való kormányzást a nemzetnek engedelmese és jó magaviseletével kellene megvásárolnia.

S az új elmélet arról is gondoskodik, hogy a nemzet ellen való kormányzás sokáig legyen folytatható. Ellátja azt minden eszközzel és mind azokat a jogokat követeli számára, amelyeket a parlamentaris és költségvetéssel bíró kormány gyakorolhat. Ezen elmélet csak egy kórlót vonna a nemzet ellen folytatott kormányzás elé, azt, hogy meg nem szavazott adót beszédni és meg nem ajánlott ujonczot besorozni nem szabad, mely kórlót azonban a kormánynak módjában volna megkerülni törvényszegés nélkül.

Nem ilyen alkotmányért küzdöttek és szenvedtek őseink; nem ilyen a magyar nemzet törvényes szabadsága. Ilyen kormányzást el nem tűrhünk. Az ilyen feltételes parlamentarizmus ellenkezik a fennálló joggal, a mint azt a nemzet eddig értelmezte és súlyosan sérti a király és a nemzet léteérdekeit.

A közszabadság kockán volna, ha a nemzet ellen lehetne szegezni azt az örösi hatalmat, a melyet annak tudatában ruházott a kormányra, hogy a parlamentarizmus szabályai feltételül érvényesülnek.

S kormányzati önállóságunk is veszélyben forogna, ha szabad volna a nemzet ellen kormányozni.

Több százados történelem bizonyítja, hogy a politikai felelősség elve nélkül és a nemzetlő függő kormányzat nélkül nem volnánk biztosítva az ellen, hogy a magyar kormány nem fog azon idegen érdekek hatása alá kerülni, a melyek királyunkra, ki más országának is fejedelme, a dolgok természeténél fogva befolyást gyakorolna.

S ha szabad volna a parlament ellen kormányozni, akkor a magyar adófizetőinek a közös védelemre szánt millióit felett idegenek intézkedhetnének, a közös védelmet teljesítő magyar honfiakról idegenek rendelkezhetnének, a magyar államlélet mélyen érintő ügyek fölött, külügyek fölött dönthetnének anélkül, hogy a magyar nemzetlő függő államférfiak mindegyikén bárminő befolyást gyakorolhatnának. Ezen idegenek törvényes meghatalmazás és minden magyar parlamentaris testület ellenőrzése nélkül jogosan határozhatnának országunk sorsa felett.

Nincs nemzet, mely ilyen állapot

megnyugvással fogadhatna. A legkevésbé fogadhatja el ezt a magyar, mely nemzeti önállóságáért századokon át ontotta vérért, mely feláldozta érte anyagi jólétét, mely szabadságát mindenek fölé helyezi.

A szeptember 23-iki kihallgatás.

S ezen kormányzati rendszer mélyen érinti a király érdekeit is. A király személye szent és sérthetetlen. Minden tetteért a kormányai felelősek, minden tényének következményeit azok viselik. De csak akkor fődözhetik a kormányok teljes mértékben a király cselekedeteit és csak akkor vonhatják ki fekölt személyét a pártítások köréből, ha a politikai felelősség elvét is elfogadják s a nemzet bizalma ellenére nem kormányoznak. Amint erről az utról letérnek, amint valamely kormány a fejedelmi intenció végrehajtása végett a nemzet akaratát ellen folytat politikát, a király és a nemzet szembekerülnek egymással s közzöttek a király személyes akaratát az ütközöpontra.

Mely aggodalommal látjuk az ilyen helyzet következményeit. Nagy fájdalommal látjuk azt a kormányrendszert, mely koronás királyunk személyét állítja csatasorba, mely rendszernek jellemző tünete volt az a fogadtatás, a melyben ő felsége 1905. szeptember 23-án a kihallgatásra meghívott képviselőket részesítette s a melyről kénytelenek vagyunk megemlékezni, mert a király álláspontjának közzétételével annak nyilvános és ultimátumszerű jelleg adatott.

Ezen tényért ma valóságos és teljes felelősséget senki sem vállalhat. A jelenlegi kormány azért nem képes a király cselekedeteit fődözni, mert lemondott állásáról. De még mielőtt lemondott, sem volt erre alkalmas, mert a politikai felelősség szabályának magát alá nem vetette. S a képviselőháznak rosszalló határozata nem járt azzal a következménnyel, hogy a helytelen tanácsokat adott minisztérium helyéről távozza, az elkövetett sérelemért elégtételt szolgáltatson a nemzetnek. Az ilyen körülmények közt történt fejedelmi tényért valódi és teljes felelősséget csak az lesz képes magára vállalni és lesz köteles viselni, a ki a parlamentaris felelősség elismerése mellett jövőben miniszterelnökké fog kinevezetni.

Annál súlyosabb beszámítás alá esik azoknak eljárása, kik azt tanácsolták a királynak, hogy álláspontját közjogunkat mélyen sértő szövegbe foglalja össze, és hogy ez minden szükség nélkül nyilvánosságra hozassák.

A király szavai súlyosan sérelmesek közjogunkra nézve, ő felsége ismét hangoztatja meggyőződésével való azon állhatatos ragaszkodását, melynek feltétlensége alkotmányunk érvényét kérdésessé teszi. A kitűzött feltételek továbbá homályt borítanak a nemzetnek azon kétségtelen és ez ideig mindenki által ismert jogára, a melynél fogva az 1867. évi XII. t.-cz. módosítását vagy eltörlését az állam szuverenitásának kifolyásaként az országgyűlés és a király egymagukban határozhatják-e. S kétségbe látszanak vonni az 1867. XII. törvényzikkben fentartott azon világos jogunkat is, amely szerint önállóan intézkedhetünk mindenazon kérdésében, a melyekben ezen törvény czélszerűségi szempontoknak engedve, az Ausztriával való egyezkedés útjára utal bennünket.

Az olyan kormányzati rendszer, a melynek ezek az eredményei, amely nem bírja a király cselekedeteit fedezni, a trón és a nemzet érdekeinek sérelme nélkül tovább nem folytatható. Azt az országgyűlést el nem fogadhatja.

A trónnak és a nemzetnek együttes és elválaszthatatlan érdekeiben legszentebb kötelességünket teljesítjük,

midőn ünnepélyesen tiltakozunk ezen alkotmányunkba ütköző kísérlet ellen. Miként 1866-ban az országgyűlés Deák Ferencz indítványára tette, mi is »jogfolytonosságot kérünk törvényeink értelmében, különösen parlamentaris kormányt felelős minisztériummal.«

Mindezek alapján a képviselőház kimondja, hogy

(A határozat.)

tiltakozik az 1848. III. t.-czikkben megszabott és azóta folyton gyakorlatban volt parlamentaris kormányformával meg nem egyező mostani kormányzat ellen;

s hogy ugyanakkor, amikor fájó szívvel tudomásul veszi ő felségének legmagasabb elnapoló leiratát és ennek kihirdetését végett a fejedelméhez való átküldését elhatározza, ünnepélyesen óvást emel az országgyűlésnek költségvetés megállapítása előtt történő elnapolása ellen, mint ami a parlament befolyását a kormányzatra teljesen kizárja és még a kormány által is kötelezőnek elismert jogi felelősség gyakorlati alkalmazását s a már előterjesztett vádindítvány tárgyalását és elfogadását lehetetlenné teszi.

Külön csupán azért nem emeljük ki ezt az alkotmányos viszonyok között komoly sérelmet megállapító tény, hogy az országgyűlést elnapoló királyi leirat ellenlegyzését a politikai felelősség alatt már nem álló, lemondott kormány eszközölte, mert a Fejérváry-kormány a politikai felelősség elve alól már előbb kivonta magát s így ellenjegyzése a parlament jogos politikai befolyását azon esetben sem biztosítaná, ha még nem mondt volna le.

Kimondja továbbá a képviselőház, hogy fenntartja az 1905. június 21-ikén és szeptember 15-ikén hozott határozatait s helyesli azon törvényhatóságok magatartását, melyek a törvényeknek megfelelő határozataikat az alkotmányellenes kormánynak megsemmisítő végzése után is fenntartották.

Súlyos aggodalmak között a képviselőház abban bízik, hogy a király elbocsátja rossz tanácsadóit, meg fogja találni az alkotmányos kibontakozásnak helyes módját és a kormányt a nemzet bizalmával rendelkező többség köréből fogja kinevezni; de másrészt rendíthetetlenül hisz abban is, hogy ha ez be nem következne és a nemzet ellen vívott küzdelem folytatódna, a nemzet a törvény szilárd talaján megállva, sokszázados alkotmányát meg fogja tudni védeni s érintetlenül fogja a mult dicső alkotását a jövő számára fentartani.

Tiltakozás az abszolutizmus ellen.

Ülés mind a két házban.

Nem tagadható, hogy külföldi ember szemé komikus vonalakat is fődözhet fel azon a politikai mappán, amelyet ma a magyar alkotmány-bonyodalmak alkotnak.

Az láthatja ez az idegen, hogy van itt egy nemzet, a nemzetnek alkotmánya, parlamentje, törvényes képviselője. Ez a törvényes képviselőt összeül a hónapnak valamelyik napján — egyszer tizenötödiken, másszor tizediken, majd tizenkilencediken — egy-két formálást leörlő s azután megint szétszedeled.

Hát ez bizony komikus lehet az ő szemében — aki tapasztalatokból, könyvekből mindmáig azt tanulja, hogy a nép parlamentje föltűri a két ujját, úgy dolgozik néha, még ünnep is — semhogy szentbevetéssel napot csinálna olyankor is, amikor minden más becsületese ember kemény munkával dicsőri az istent.

Ma is, október tizediken, összeül a magyar országgyűlés csak azért, hogy meghallja, hogy a legközelebbi vizionlatás december tizenkilencedikén lesz.

Ismétjük, ha idegen ember tévedt a karnatra, alkalmasint meg nem állhatta hahota nélkül:

— Na hát ez igazán pompás karrikatura!

Az, az! karrikatura. De meddig lesz az? Akárhán láthatott már nemes dudát, teszem oroszlat, amikor látszólagos flegmával türi

a testén más gását. Csak a és a fület su amikor a föm nek egyetlen hogy az állat — csak grimá lát s hogy tud

Mi, magyar ez a karrika

Mi, akik tud nahi hogy fut meg öbel: n kell ahhoz, h mor, tragikus a tudjuk, h a mögött a t irt és a histó mögött, a n (ültakozásoké egységes nem tel és megles

Mi tudjuk, szava, a mely a Hazon, egza dülést fogja a sor.

Mi tudjuk, ellen való tilt hanem a böle

Es végül t lyet az idege zett, utóára megállása, hóg már senki s

A képviselő érezték ki, tisz hatalmasan len helkek hevület nöbb bizonyít kevert jöked, fűrészöltek.

Megállapítu tisztelet legc a magyar ké tözködött a nemmit Justh, hogy a király hanem hordár különben a t elnöknek.

Valóban a voltak. Nem j szog volt ez tömött pads balra.

— A hivalt rányi kéznar üzene, a me tumot melleke (Oh, a győ ha az elnök levelet.)

Nem. Justh szivességet a levelet az in a záporába, h hire fakasztó

— Nem ke del levelet! ... Gazsg! méből uralko

(Ime, az a rikóbb virág zár Adolffal

— Mondjón a hegyébe eg Zoltan.

A küldeme jengett a l Gyula egy va és fölállott. S korában térd sem igyekez desben vásár lázni ezt az gróf Andrassy

A mennyi kiesholni tud anyagába.

Igen elese Gézával és k naitat roppan

— Mai eji hordára bizt mentével sz

ket is... Fri müvel — és j

Igen, prov durvasárai ki és erősakho: A nemzet sziklavárahól, csatáni. Vivja tudja, ha bír

Meg azzal olvasása után Ház, nem tép tette ezt már Ferencz indít bator, hogy l vádolva.

Aztán... (Itt András sabb, tomppá

— Aztán i Kormányunk tekedik a l valaki egyszé áll meg több tározunk...

S fölolvass káját, a mel javaslatnak k a magyar vá kodifikálása. l a melyben dült, megerő stóriai hüség király, mit a rály törvénye nemzet, med

áimenni.

a testén másképp átalakítják típusát-topogását. Csak a pólya szakadnak fitorokra és a fület suhogtatja. Bizony kacagató, amikor a tömörítetlen erőkölössz - amelynek egyetlen modulata elegendő lenne, hogy az állatokat csontjai porra zúzdjanak - csak grimacekkel jelzi, hogy él, hogy lát s hogy tud mindent.

Mi, magyarok, azonban egyebet is látunk ezen a karikatúrán.

Mi, akik tudjuk, hogy a tréfa-rajz vonalai hogy futottak össze, milyen kéz húzta meg őket: mi tudjuk azt is, milyen kevés kell ahhoz, hogy ugyanezek a vonalak komor, tragikus képet meresszenek a nézőre.

Mi tudjuk, hogy gróf Andrássy Gyulának a mögött a tudományos szarassággal megírt és a história számára számtalán elborított és a nyelvet ma a Ház elé terjesztett (tiltakozásképpen az elnapolás ellen) egy egész egészséges nemzet áll visszafelé? Lelegzetel és megfeszült karokkal.

Mi tudjuk, hogy Apponyi Albert grófnak szava, a mely trombitaszóként rezgett végig a Házon, egyenest a magyar föld rendületét fogja támasztani -- ha arra kerül a sor.

Mi tudjuk, hogy törvénytelen elnapolás ellen való tiltakozás nem a gyöngöses jele, hanem a bölcsesség és a mérsékleté.

Es végül tudjuk, hogy az a kép, a melyet az idegen ma még karikatúrának nézett, utólagra volt ma karikatúra. Akárhogy meglássuk, hogy december tizenkilencedikén már senki sem fogja annak nézni.

A király levele.

A képviselőház mai magatartásából is azt érezzük ki, tisztán látszik, hogy egy hónap óta hatalmasat lendült az a mutató, a mely a lelkek beületéről ad számot. Legszembetűnőbb bizonyíték erre az az ingerültséggel kevert jövedy, a melybe a király szavát megfúrták.

Megállapítjuk, hogy a király üzenetét a tisztelet legesélyesebb jelével nem fogadta a magyar képviselőház. S ha valahol rejtőzködött a lojalitás nyilatkozatának, elnémetült Justh Gyulának arra a jelentésére, hogy a király levelet nem a miniszterelnök, hanem hordár -- Kázar Adolf irodaigazgató küllőben a tisztességes neve -- adta át az elnöknek.

Valóban a miniszteri székek mind üresek voltak. Nem jött el egy miniszter sem. Gyász volt ez az üresség -- míg mögötte tűmött padok nyújtózkodtak jobbra-balra.

A hivatalos lap is közölni fogja a királyi kéziratot! -- szolt Fejérváry Géza üzenete, a melyhez a legkegyelmesebb skriptumot mellékelte.

(Oh, a gyöngéd fenyegetés, arra az esetre, ha az elnök nem olvastatná fel a király levelet.)

Nem. Justh Gyula nem tette meg ezt a szívszégét a miniszterelnöknek. Kitarította a levelet az indulatos közbeszólásoknak abba a záporába, amelyet az újabb elnapolás híre fakasztott.

Nem kell az üdvözlés! ... Cseléd-levelez! ... Tartsa meg az esküjét! ... Gázsgáz! ... Már csak Isten kegyelméből uralkodik! ... Gyalázat! ...

(Ime, az a esküre -- s éppen nem a rikitóbb virágokból köve, -- amelyet Kázar Adolfnak a bécsi Burgba küldtek.)

Mondjon le a király! -- tüzött még a hegyébe egy szál vörös pipacot Pap Zoltán.

Gróf Andrássy Gyula.

A küldemény bódító illata még ott terjengett a levegőben, amikor Andrássy Gyula egy vaskos füzetét a kezébe fogott és fölállt. S ez az ember, akit gyerek korában térdén ringatott a király, korántsem igyekezett valamilyen udvari kereskedésben vásárolni ean de cologne-nyal neutralizálni ezt az illatot. Éppen nem tette ezt gróf Andrássy Gyula.

A mennyi tüzet az ő temperamentuma kicsiholni tud, azt mind beledobta a vita anyagába.

Igen élesen fordult szembe Fejérváry Gézával és kormányzásának utolsó mozzanatait roppant erős hangon bírálta:

... Mai eljárása (hogy a király levelet hordárra bízta) tiszteletlenség a nép parlamentében szemben ... A kormány nem csupán a királyt szolgálja, hanem bennünket is ... Frivol játék, a mit ez a kormány mivel -- és provokáció.

Igen, provokáció! Arra számít -- hogy durvaságai kivétel az országot a medréből és erőszakhoz nyúl. Téved a miniszterelnök.

A nemzet nem fog lezárulni törvényes sziklavárból, de a lobogót sem fogja dobosítani. Vívja meg itt vele a tusát, ha tudja, ha bírja, ha győzi...

Meg azzal is, hogy a király leveletnek fölolvastása után határozatot készíthet hozni a Ház, nem tépi el a törvény fonalt. Megtette ezt már a magyar országgyűlés Deák Ferenc indítványára: -- ki pedig ma olyan bátor, hogy Deák Ferencet törvénytársával vadálja.

Aztán ... (Itt Andrássy hangja egy árnyalattal bucsabb, tompább lett.)

Aztán nem tudjuk, mit hoz a holnap. Kormányunk van, a melynek bátorsága vetekedik a lelkiismeretességével ... Ha valaki egyszer megindul a lejtőn, nem igen áll meg többé rajta ... Ezért kell ma határozunk ...

S fölolvassa gróf Andrássy Gyula a munkáját, a melyet nagyszerűen határozati javaslatnak keresztelt el. Valóságilag pedig a magyar válság történetének, rugójának a kodifikálása. Meg van írt rajzolja az a milieus, a melyben a krízis megszületett, fölserdült, megerősödött és kiterjedésedett. Hístorai búsággal állapítja meg, mit művelt a király, mit a nemzet; hol hágtá át a királyi törvényes jogkörét; meddig ment el a nemzet, meddig mehetett el és meddig fog állenni.

Mintha nem is füllödi, páras légkörünkben érne, oly tisztán és élesen dolgozott Andrássy agra. A szenvedélyeket mind lehántotta magáról és csupán a mezeien tényeket rakta egymás mellé. Figurát, díszet, éket, színes szalagot nem aggatott rájuk s mégis valahányszor egy-egy ilyen tény fölépítésével elkészült, a tetszés zugja tört át a sorokon.

Nem kicsiség az, amikor a szenvedelmek csapját szürke faktumokkal is ki lehet nyitni!

A javaslat konkluziói? Hát itt vannak:

1.) Ünnepelesen tiltakozik a Ház a királyi elnapolás ellen.

2.) A törvényhatóságok magatartását helyesli.

3.) Reméli, hogy Ferenc József az alkotmányos utra lép ...

Taps és éljenek volt akkora, hogy Justh Gyula is öt percnyi szünet adásával tiszteltelt a hatás előtt.

A házszabályterv.

Most gróf Tisza István a házszabályokhoz kért szót és ennek a jogának a köpönyege alatt négy argumentumot (oh, csak kíváncsiak ne legyenek rájuk!) csempéztet be a vita terére.

... Hóhó -- szolt rá az elnök, a ki menten észrevette a machinációt -- hiszen ön tilos dolgot művel!

A szabadelvű párt leADERE mentegődött és a mentegődés plaideje alatt tovább folytatta a csempéztést.

Mikor az utolsó érvét is letette -- kivonult. Ünnepelesen kivonult, a mint azt már június huszonegyedikén és szeptember tizenötödikén is megtette. Maroknyi csapata sebesen a sarkába lépett.

„Maradjunk együtt!”

A reakcionárius beszéd után radikális következt. Mezőfi Vilmos igazi tüzes csóvákat forgatott a kezében, amelyivel az egész országot egyszerre szeretne lángba borítani. Mit tiltakozás az elnapolás ellen? ... Maradjunk együtt a képviselőház és ne engedjen, csak a szuronyoknak. A népek végre meg kell mutatni, hogy eslekedni is tudnak s nemesak aludtjet inni. Az olyan limonádés, amelyet a képviselőház szervíroz, kaczag a császár és folytatja tovább a munkáját.

Apponyi.

Apponyi Albert végtelenül okos és szép beszédben szállt szembe Mezőfi Vilmos fejtogetésével. Még most helyénvaló és elég a tiltakozás -- a mely azonban nem üres szó, hanem tett, igazi tett. Az alkotmány ellenségei inkább visszarúdnak ettől, mintha esetleg a képviselőház a szétveretésnek tenné ki magát.

Az erőszakkal közezkárunk vetünk mindent, a nélkül, hogy a győzelem biztos lenne; míg ha megmaradunk a törvényes tere: bizonyos a győzelem.

Percezekig tapsolt a Ház a nemzet emez egyhangu véleményének ennuziálásánál.

Beszédének másik részében azt a fölfogást vitta meg Apponyi, mintha az elnapolás irás fölolvastása után határozatnak helye nem lenne.

Hát nem határozuk-e el például, hogy a képviselőház elnöké a szünet alatt szereznekívánatainkat fejze ki az uralkodóház valamelyik tagja előtt? ... Vagy nem-e bizzuk meg őt -- határozat után, -- hogy az időközi választásokat kitüzze? ... Hogy mondhatja hát Tisza, hogy a királyi irás fölolvastása után határozat nem hozható?

Meg a jobboldalról is kemény helyeslés jutalmazta meg ezt az érvet. (Az üres padokat ugrány ellenzéki képviselők foglalták el.)

A Ház együttmaradása mellett károskodott Achim András is. Azzal indokolta meg ezt, hogy a képviselők már haza nem mehetnek kerületeikbe a anny megadás érte a magyar országgyűlést. Meg kell torolni azokat a korhűsítéseket, amelyek az utóbbi napokban a nemzet arcára mértek. Szavaztak.

Két ember kivételével, az egész Ház elfogadta gróf Andrássy határozati javaslatát. ... Ime, ennyi történt a mai ülésen. Avataltan szem nem lát sokat benne. Mi azonban egy nézzük a mai napot, mint a nemzet mostani taktikájának utolsó állomását.

A főrendiház ülése.

Nagy eseményű, ünnepi ülés köntöse szokott olyan lenni, mint a milyen a főrendiház mai ülése volt. A főrendek csapatotul lepték el a padokat -- csak éppen a löpöpad parcellájára maradt néptelen.

A miniszteri székek persze üresek voltak itt is.

Generális akadé kettő. Lobkovitzon kívül Eszterházy Lajos herceg huszártábornok is eljött. Az egyenruhás törvényhozó a bal-szárnyon foglalt helyet.

Meglátszott az ülés érdekessége azon is, hogy a karzatra való zajos fő-képviselőház telepedett le. Apponyi Albertöt kezdte Buza Barnájjal mindenféle nagysági és pártnyalatu képviselő hajolt le a karzatról és feszült figyelemmel leste a történéndöket.

Gróf Csáky Albin már az elnök székén ült, de még az ülést meg nem nyitotta. Prónay Dezsővel disputált hevesen. Azaz, hogy csak Prónay Dezső gesztikulált tüsszen és minden áron szeretne volna a maga véleménye felé hajlítani az elnököt. Gróf Csáky Albin, mindössze egy-egy szóval védte a maga álláspontját. (Alighanem arról volt közöttük szó, hogy a királyi kézirat fölolvastása előtt úgy után lehet-e beszélni.)

Báró Prónay békélenkedve ment le az elnök emelvényről, de nem ült le a rendes helyére, hanem a jobboldalra ment, a hol tudvaleg az egy-egy elégedetlen hangot kiejteni is merészlő főrendek tanyáznak.

Mindjárt az ülés megnyitása és néhány formalitás elintézése után azzal könnyítették

a lelken, hogy felelősségre vonta az elnököt, miért nem nyomatta rá a meghívókra a napirendet is. Van-e ebben valami számdekosság?

Nincs! nincs! -- nyugtatta meg gróf Csáky -- a véletlen játéka csak!

Báró Prónay azonban csakhamar ismét szólásra állott föl -- napirend előtt, de ebben a napirend előtti beszédében fölülte az egész magyar válságot. Keresetlenül és egyenesen mutatott rá minden bajok forrására.

Ellentét van a között -- így fejezte ki magát a szónok -- amit a törvény rendel és a között, amit a törvény végrehajtására hivatottak a törvény alapján tesznek.

Ezt a fölvetését oly hatalmas érvekkel támasztotta alá, hogy beszéde végén mindenkit meggyőzött, aki csak meggyőzhető volt. Különösen a hadsereg kedését -- a válság ütközőpontját -- szedte szét és fölmutatván a konkluzióját, bizony az ugyanaz volt, amelyet ma a nemzet többsége vall.

Határozati javaslatában leiratot követel Prónay, hogy a királyal az alkotmányos tárgyalások megkezdődhessenek. A folytonos elnapolás és az inparlamentáris kabinet kormányzása ellen pedig tiltakozták a főrendiház.

Sokkal -- oh sokkal! -- szelidebb hurok ment gróf Beöthy Zsolt. Ő bizik a király bölcsességében és nyolcvan évi uralkodói prakszisában -- ilyen gyakorlott férfit bizonyára meg kell majd a kibontakoztatni. A folytonos elnapolás és a parlamentáris kijátszás fölött viszont aggódalmát, sőt még sajnálkozását fejezi ki ...

Erdő a finom, rétorikai díszítkezéseirol határozati javaslatot is készített Beöthy Zsolt; sőt be is nyújtotta ...

A főrendiházban teljesen szokatlan jelenet következett azután. Gróf Széchenyi Viktor mondott olyan beszédet, a melytől a képviselőházban Apponyi háta mögül is elmondhatott volna. Izg-véig hazafias volt ez a beszéd és a nemzet lelkeiből merített minden argumentumát. De volt ebben a beszédben mártó sav is, a melyt a méltóságos szónok fűrgen locsolt mindazokra, a kik a nemzeti küzdelemre féket akarnak vetni.

A gyöngébb szervezettel förendek jgedten kapkodták a fejüket erre a szokatlan látványra. Mert igaz, hogy báró Prónay Dezső hozzászoktatta őket a kumucz szóhoz; de ennyi tűz, ennyi lángolás mégis megremegtető ö méltóságát.

Még csak az hiányzott volna -- szolt esőndesen egyikük -- hogy Széchenyinek Zoltán legyen a kereztve ...

Rákosi Jenő szintén igen kellemetlen dolgokat mondogatott oda a főrendiháznak. Azt a kérdést vetette föl: szükség van-e egyáltalában a főrendiházra?

... Hiszen, ha válság van, nem tudja kötelességét teljesíteni; ha pedig nincsen válság, akkor fölösleges.

Ennek az igazságnak a tiszta konzekvenciáját azonban már nem vonta le Rákosi Jenő -- hanem kijelölt egy békát, amelyen biztosan megmentül az életét a főrendiház; karolja föl a nemzeti ügyét és ölelje magához forró szeretettel.

Több főrend nem kívánt szólni.

Némi házszabályvita után, negyvenketlen szavazattal Prónay javaslata mellett, meg ötvözen elenne. Tehát mindössze nyolcz többséggel emelték határozatát Beöthy Zsolt „aggódalmát” sőt „sajnálata”.

Amikor a bécsi Burgban nyomorral és kétségbeeséssel fenyegetik meg a nemzetet: erre a magyar felső háznak csak „aggódalma” és „sajnálata” van. Valóban, ilyen intézmény igazán megérdemelt a csákányra.

Az ülés végén Prónay Dezső azt kívánta, hogy a képviselőház egész üzenetét -- tehát Andrássy javaslatát is -- iktassák be a főrendiház jegyzőkönyvébe.

Hm! ... Ez nem lehet ... ez házszabályellenes ...

S hiába tiltakozott Prónay báró, hiába sietett segítségére Pallavicini Ede öröf: a főrendiház jegyzőkönyve eszoka maradt.

Részletes tudósításaink így szólnak:

A képviselőház ülése.

Elnök: Justh Gyula.
Jegyzők: Zboray Miklós, Hammersberg László, Szakács Zoltán és Pozsgay Miklós.

Az elnök: T. Ház! Az ülést megnyitom. A mai ülés jegyzőkönyvét vezelné fogja Zboray Miklós ur, a javaslatok mellett felszólalókat jegyezni fogja Hammersberg László jegyző ur, a javaslatok ellen felszólalókat jegyezni fogja Pozsgay Miklós jegyző ur.

A mult ülés jegyzőkönyve a mult ülés alkalmával már biteseltetve, ebben a tekintetben most intézkedés szükséges fenn nem forog. Mindenekelőtt fel fog olvasni a legelső királyi leiratot (Halljuk! Halljuk! balfelől), amely szerint a Ház ülése királyi leirattal szeptember 15-étől október 10-ig elnapolttak.

Kérem Zboray Miklós jegyző urat, sziveskedjék a királyi leiratot felolvasni. (Halljuk! Halljuk! balfelől.)

Zboray fölolvassa a kéziratot.
Az elnök: A királyi leirat újból kihirdetvén, hasonló czéloból a főrendiházhoz küldeték át. (Halljuk! Halljuk! balfelől. Felkiáltások balfelől: Mandolák hol vannak?)

Rákosi Viktor: Hol van Mandola miniszterelnök? (Derűltség.)

Az elnök: (Csengel.) Ma reggel félitz órákor (Halljuk! Halljuk!) Kázar miniszterelnök irodaigazgató jelentekzt náam (Moogás.) és átadta a miniszterelnök urnak következő átiratát: (Halljuk! Halljuk! balfelől.)

Zboray Miklós jegyző: (Olvasva.) »Budapest, 1905. október 10. Fejérváry Géza báró s. k. (Halljuk! Halljuk! Nagy zaj balfelől.) 4369. min. ein. sz.

Gróf Batthyány Tivadár: Gyávák! Pimaszok! (Nagy zaj.)

Zboray Miklós jegyző: (Olvasva.) Méltóságos elnök ur! Van szerencsem vessző alatt ide zárv. (Nagy zaj balfelől.)

Barabás Béla: Vesszőt reát! (Felkiáltások balfelől: Gázsgáz!)

királyi leiratot azzal átküldeni, hogy azt a képviselőház mai ülésén kihirdetem méltóságosk. Egyben megjegyzem, hogy a királyi leirat a hivatalos lap ma megjelenő külön kiadásában is közzé fog térni. (Nagy zaj és felkiáltások balfelől: Fújjak fel!)

Okolmányi László: Nemesek gazemberek, de gyávák!

Az elnök: A királyi kéziratot fel fogom bontani. (Megtörténik.) A királyi leirat felbontván, fel fog olvasni. Kérem Zboray Miklós jegyző urat, hogy a királyi kéziratot felolvasni sziveskedjék.

A királyi kézirat.

Zboray Miklós jegyző: (Olvasva.) »Kelt Bécsben, 1905. október 9-én. Ferenc József s. k. báró Fejérváry Géza s. k. (Zaj.)

Az elnök: Csendet kérek!

Zboray Miklós jegyző (olvassa): »M. I. Ferenc József, Isten kegyelméből ausztriai császár, Csehország királya stb. és Magyarország apostoli királya. A Magyarországnak és társországa zászlósáinak, egyházi és világi főrendinek és képviselőinek, kik az Általunk 1905. évi február hó 15-ikére, Budapest fő- és székvárosunkba összehívott országgyűlésre összegyűlvék, királyi üdvözléseinket. (Moogás és zaj a balfelől.)

Barabás Béla: Tartsa meg magának. (Nagy zaj.)

Az elnök: Csendet kérek.

Zboray Miklós jegyző (olvassa): »Kedvelt híveink! (Nagy zaj a balfelől.) Parlamentáris kibontakozást biztosító alapon új kormányt alakítani eddigre nem sikerülvén, (Zaj a balfelől.) magyar miniszteriumunk előterjesztésére a jelen országgyűlés ülését folyó évi december hó 19-ig ezennel elnapolnak nyilvánítjuk. (Nagy zaj a balfelől.)

Barabás Béla: Disznóság! Gyalázat! (Nagy zaj.)

Gróf Batthyány Tivadár: Mi van az alkotmányommal és a törvényekkel?

Pap Zoltán: Mondjon le! (Nagy zaj.)

Zboray Miklós jegyző: (Olvasva.) »Kikhez egyébiránt királyi kegyelmekkel állandóan hajlandók maradtunk.

Az elnök: Gróf Andrássy Gyula jelenkezett szólásra. (Halljuk! Halljuk! a balfelől és a közepén.)

Gróf Andrássy Gyula beszéde.

Gróf Andrássy Gyula: T. képviselőház! A királyi elnapoló kéziratot kérek szót.

Mielőtt azonban az ezzel kapcsolatos határozati javaslatot benyújtaná bátorodnám, nem tehetem, hogy eről a furca sérelmes tényről egy pár megjegyzést ne közzétessek. (Halljuk! Halljuk!)

A miniszterium kötelessége a király és az országgyűlés között a közvetítő szerepet vinni. Eddig minden esetben meg is történt, hogy mikor ilyen nagyfontosságú közjogi aktust közül a parlamenttel, a miniszterium kötelességének tartotta azt személyesen itten átadni. (Igaz! Ugy van! a balfelől.) Most először történt, hogy ezen tradícióval, ezen régi jogszokással szakítottak. Mért, kérdezi az ember? (Felkiáltások balfelől: Gyavaság volt!)

Amint itt hallók, hogy gyavaság volt, azt egy perczig sem tartom lehetőnek, hisz tudjuk, hogy a miniszterelnök ur sokkal bátrabb, (Zaj.) mint ahogy mi magunk is kívánhatjuk és helyesbheljük. (Ugy van! Ugy van! balfelől) oly bátorságot tanusított, amelyet töle nem irigylek s meg vagyok győződve, hogy azt a (Igaz! Ugy van! balfelől) bátorságot egy perczig sem nélkülözi, hogy ide eljőjön és szembenézzen a haragos többséggel. Hát mi vezethette? Vezethette talán az az ösztön, hogy kife

Reggeli előtt egy üveg rohitschi „Tempelwiz“...

Könyvkereskedők, könyvtárosok figyelmébe!

Őszkor jelenik meg:

„Erzsébet Királyné Album“

Ára 20 korona.

Megrendelhető a „GLOBUS“

műintézet és kiadóvállalat részvénycsarnokánál

BUDAPEST, Aradi-utca 8. szám

Vessék régi magyar és latin könyveket...

Müller A. Budapest, Utósi-ut 12.

HERCZEG FERENC legutóbbi regényének közlését október elején kezdi meg az Új Idők.

KÖZGAZDASÁG.

KERESKEDELEM.

Uj gabonaeladási szokás. A budapesti gabonakereskedők tudvalegőleg ellátározták...

Fizetőképességek. A bécsi hitelrészvényszerződés...

IPARÜGYEK.

Előadás a munkások és munkaadók szervezeteiről. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetségében...

GAZDASÁGI HIREK.

Uj gazdasági tudósítók. A m. kir. földművelésügyi miniszter Bars varmegye garanzterezsi járára...

Zarombólállítás Belgrádban. A szerb királyi mezőgazdasági egyesület értesítette az Országos Magyar Gazdasági Egyesületet...

SORSOLÁS.

Az osztályorszájáték mai húzandó a következő nagyobb nyerenyeket sorsoltak ki:

- 25 000 koronát nyert 56132
15 000 koronát nyert 64192
10 000 koronát nyertek 75675 6877 12166
5000 koronát nyertek 91350 32585
2000 koronát nyertek 96161 101892 66482
65119 89815 62430 13496 66990 5379 4238
89206 57918 61245 63966 92982 21377 48679
10795 73964 5732 1526 36125 25642 42058
56288 3508 60659 40729 76825 19490 63776
17526
1000 koronát nyertek 20039 68048 22747
87270 57706 1970 105415 78480 72563 101773
51015 8451 25712 69993 4767 25194 25697
103492 32527 91180 50999 105253 25556
70829 3001 54218 26835 348 31849 34439
21700 106811 73547 5045 88 98 57027 68012
101746 102111 101039 30213 12566 31991
42465 95344 6046 83148 36335 46589 48247
67650 48610 73702.
500 koronát nyert-k 8636 44387 44672 89482
62283 42802 101335 37784 92295 9946 35516
29861 24314 91920 16959 102485 24195 15475
97462 73218 92630 38811 12177 26783 41915
34335 92121 79137 81671 37046 83940 65704
71144 101501 12009 91985 93709 66112 78507
23929 44395 97421 92463 55353 21660 102134
95539 7461 72948 86341 50443 56872 42971
10239 6264 38398 36799 56684 3457 88422
12462 46561 47996 13466 14464 15437 106841
48264 84098.
Órásai a Benkó bank szerencséséül Szombaton jelentették, hogy ezen szerencsés bank ügyfelei 50 000 koronát, a következő napon 5000 koronát nyertek. Ma ismét ugyanott az 56132. számú sorsjegyre 25 000 koronát nyertek. Tehát ma már nem mese, hanem tény, hogy a Benkó-bank szerencséje nagy.

KÖZLEKEDÉS.

Hajóforgalom. Fiuméből távozoztak: Az Adria magy. kir. tengerhajózási r.-t. gőzsei közül a „Zrinyi“ tegnap délután Marsei felé Fiuméba, a „Szent István“ Gősgőzösi Fiuméba, a „Lederer“ Szendrőre tegnap Marsei és Spanyolország felé indultak. A „Tisza“ Marsei felé tegnap Fiuméba és a „Kolozsvár“ Leitha felé érkeztek.

A BUDAPESTI ARU-ES ÉRTÉKTŐZSDE.

Gabonaforgalom.

A budapesti gabonaforgalom az utolsó 48 óra alatt a következők volt:
Erkezett Elszállított
Buza 55735 mm. 7406 mm
Rozs 2818 „ 1803 „
Arpa 18125 „ 3322 „
Zab 1894 „ 10315 „
Tengeri 508 „ 4603 „
Repce „ „ 4603 „
Liszt 1216 „ 3774 „
Korpa 202 „ 6741 „

A határidőpiacon kötelelt:

Buza októberre 16.14-16.18
Buza áprilisra 16.82-16.84
Rozs októberre 13.10-13.11
Rozs áprilisra 13.70-13.72
Zab októberre 13.30-13.32
Zab áprilisra 13.48-13.50
Tengeri májusra 13.40-13.42

Délutáni forgalom.

Meglehetősen élénk üzlet mellett az áruk mindenben estek.

Értéktőzsde.

A parlamenti eseményekre való tekintettel a mai előződé tartozókat hangulattal indult és csupán delivastu részvények után volt némi érdeklődés. Később a helyi spekuláció előadásai következtében és alacsonyabb berlini jezyékek kapcsán elgyengült az irányzat és az összes nemzetközi érdeklődés értékek 2-3 koronával alább szálltak. A déli tőzsdén, különösen pedig az utóelőződé, élénk üzlet fejlődött ki delivastu részvényekben, melyeket állandóan kerestek berlini számlára, úgy, hogy árfolyamuk 5 koronával emelkedett. Osztrák-magyar államvasuti részvények szintén 2 koronával magasabb árfolyammal kerültek forgalomba. Helyi értékek közül csupán a Közti vasuti részvények, valamint Magyar Leszámitolóbank részvények részeseültek némi figyelemben, különben változatlan árfolyamok mellett nyugodt volt a hangulat. A sorompónál értékekben vettek elő és a következő értékek magasabban jegeznék: Pesti Magyar Kereskedelmi bank 10. Magyar általános takarékpénztár 8, Első hazai takarékpénztár 90, Kerámia téglagyár 5 és Ganz-féle vasgyár 35 koronával. A járadékok piaca nagyobbseerü helyi vételre szánta jevutt, magyar korona-járadék 20 fillérral magasabban jegez.

Előződsde.

Az előződsde események mellett nyugodt volt. Kötelek: Osztrák hitelrészvény 680-681, magyar hitelbank 789-790, magyar leszámitoló és pénzváltóbank 488-489, osztrák-magyar államvasut 681-679,50, deli vasut 111,75-112,50, rimamurányi vasut 549-548,25, magyar korona-járadék —, köztuti vasut —, Városi vilamos vasut —.

Déli tőzsde.

A déli tőzsde helyi vásárlásokra szilárdult. Kötelek: Osztrák hitelrészvény 680-681, magyar hitelbank 789-790, magyar leszámitoló és pénzváltóbank 488-489, osztrák-magyar államvasut 681-679,50, deli vasut 111,75-112,50, rimamurányi vasut 549-548,25, magyar korona-járadék —, köztuti vasut —, Városi vilamos vasut —.

EGYETÉRTÉS.

Prálimun-izlet. Díjlistások osztrák hitelbankon napra 4-5 k, nyolc napra 8-10 k, október végére 18-20 korona.

Utóelődsde. Az utóelődsde déli vasuti részvényeket élénk kereset emel- elő árfolyammal. Kötelek: Osztrák hitelrészvény 681-680, Magyar hitelbank 789,50-790, Magyar leszámitoló és pénzváltóbank —, Magyar jelzáloghitelbank II. kib. —, Osztrák-magyar államvasut 89-682, Deli vasut 116-118,50, Rimamurányi vasut —, Magyar korona-járadék —, köztuti vasut —, Városi vilamos vasut —.

3 óra 30 perkozor záródnak: Osztrák hitelrészvény 680-681, magyar leszámitoló és pénzváltóbank 488-489, osztrák-magyar államvasut 681-679,50, deli vasut 111,75-112,50, rimamurányi vasut 549-548,25, magyar korona-járadék —, köztuti vasut —, Városi vilamos vasut —.

Bécsi Gabonaforgalom. Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) Kézenláb az üzlet teljesen lanyta volt, míg nyír, hogy az áruk 5 fillérral emelkedtek. Eladott buza: tszavai 8,80-9,25, borsági 8,60-8,95, pestmegyei 8,45-8,70 korona. Rozs: 10 fillérvetki 6,85-7,10, csepességi 6,85-7,00, pestmegyei 6,95-7,10 korona. Magyar tengri 8,65-8,75, bulgári 8,50-8,60 korona. La Plata 8,20-8,35 korona. Magyar zab 6,95-7,60, valogatott 7,90 korona.

BÉCSI ERTEKTŐZSDE.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

EGYETÉRTÉS.

Prálimun-izlet. Díjlistások osztrák hitelbankon napra 4-5 k, nyolc napra 8-10 k, október végére 18-20 korona.

Utóelődsde. Az utóelődsde déli vasuti részvényeket élénk kereset emel- elő árfolyammal. Kötelek: Osztrák hitelrészvény 681-680, Magyar hitelbank 789,50-790, Magyar leszámitoló és pénzváltóbank —, Magyar jelzáloghitelbank II. kib. —, Osztrák-magyar államvasut 89-682, Deli vasut 116-118,50, Rimamurányi vasut —, Magyar korona-járadék —, köztuti vasut —, Városi vilamos vasut —.

3 óra 30 perkozor záródnak: Osztrák hitelrészvény 680-681, magyar leszámitoló és pénzváltóbank 488-489, osztrák-magyar államvasut 681-679,50, deli vasut 111,75-112,50, rimamurányi vasut 549-548,25, magyar korona-járadék —, köztuti vasut —, Városi vilamos vasut —.

Bécsi Gabonaforgalom. Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) Kézenláb az üzlet teljesen lanyta volt, míg nyír, hogy az áruk 5 fillérral emelkedtek. Eladott buza: tszavai 8,80-9,25, borsági 8,60-8,95, pestmegyei 8,45-8,70 korona. Rozs: 10 fillérvetki 6,85-7,10, csepességi 6,85-7,00, pestmegyei 6,95-7,10 korona. Magyar tengri 8,65-8,75, bulgári 8,50-8,60 korona. La Plata 8,20-8,35 korona. Magyar zab 6,95-7,60, valogatott 7,90 korona.

BÉCSI ERTEKTŐZSDE.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

EGYETÉRTÉS.

Prálimun-izlet. Díjlistások osztrák hitelbankon napra 4-5 k, nyolc napra 8-10 k, október végére 18-20 korona.

Utóelődsde. Az utóelődsde déli vasuti részvényeket élénk kereset emel- elő árfolyammal. Kötelek: Osztrák hitelrészvény 681-680, Magyar hitelbank 789,50-790, Magyar leszámitoló és pénzváltóbank —, Magyar jelzáloghitelbank II. kib. —, Osztrák-magyar államvasut 89-682, Deli vasut 116-118,50, Rimamurányi vasut —, Magyar korona-járadék —, köztuti vasut —, Városi vilamos vasut —.

3 óra 30 perkozor záródnak: Osztrák hitelrészvény 680-681, magyar leszámitoló és pénzváltóbank 488-489, osztrák-magyar államvasut 681-679,50, deli vasut 111,75-112,50, rimamurányi vasut 549-548,25, magyar korona-járadék —, köztuti vasut —, Városi vilamos vasut —.

Bécsi Gabonaforgalom. Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) Kézenláb az üzlet teljesen lanyta volt, míg nyír, hogy az áruk 5 fillérral emelkedtek. Eladott buza: tszavai 8,80-9,25, borsági 8,60-8,95, pestmegyei 8,45-8,70 korona. Rozs: 10 fillérvetki 6,85-7,10, csepességi 6,85-7,00, pestmegyei 6,95-7,10 korona. Magyar tengri 8,65-8,75, bulgári 8,50-8,60 korona. La Plata 8,20-8,35 korona. Magyar zab 6,95-7,60, valogatott 7,90 korona.

BÉCSI ERTEKTŐZSDE.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

EGYETÉRTÉS.

Prálimun-izlet. Díjlistások osztrák hitelbankon napra 4-5 k, nyolc napra 8-10 k, október végére 18-20 korona.

Utóelődsde. Az utóelődsde déli vasuti részvényeket élénk kereset emel- elő árfolyammal. Kötelek: Osztrák hitelrészvény 681-680, Magyar hitelbank 789,50-790, Magyar leszámitoló és pénzváltóbank —, Magyar jelzáloghitelbank II. kib. —, Osztrák-magyar államvasut 89-682, Deli vasut 116-118,50, Rimamurányi vasut —, Magyar korona-járadék —, köztuti vasut —, Városi vilamos vasut —.

3 óra 30 perkozor záródnak: Osztrák hitelrészvény 680-681, magyar leszámitoló és pénzváltóbank 488-489, osztrák-magyar államvasut 681-679,50, deli vasut 111,75-112,50, rimamurányi vasut 549-548,25, magyar korona-járadék —, köztuti vasut —, Városi vilamos vasut —.

Bécsi Gabonaforgalom. Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) Kézenláb az üzlet teljesen lanyta volt, míg nyír, hogy az áruk 5 fillérral emelkedtek. Eladott buza: tszavai 8,80-9,25, borsági 8,60-8,95, pestmegyei 8,45-8,70 korona. Rozs: 10 fillérvetki 6,85-7,10, csepességi 6,85-7,00, pestmegyei 6,95-7,10 korona. Magyar tengri 8,65-8,75, bulgári 8,50-8,60 korona. La Plata 8,20-8,35 korona. Magyar zab 6,95-7,60, valogatott 7,90 korona.

BÉCSI ERTEKTŐZSDE.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt forgalom volt mérsékelt valtozott árfolyamokkal. A hangulat mndvegg kedvetlen maradt.

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, okt. 10. (Az Egyetértés távirata) A mai előződé a magyar politikai válság miatt és mert a nemzetközi pénzvászonok ismét kedvezőtlenül alakultak, a hangulat kedvetlen, az irányzat pedig gyengébb volt. A vezetés kelle-ortékek gyenge forgalom mellett lemorzso-odtak, kivéve a delivastu részvényeit, melyek tenpei jezyéssük megtartották. A sorompónál mérsékelt

KÜLFÖLD.

Goluchowski legújabb akciója.

A Balkánok a válság kezd ismét akut jellegűt ölteti s nagyon természetes, hogy Goluchowski ismét Berlinből kérte a direktívákat arra nézve, hogy minő politikát kövessen.

Eddig a hatalmak nem vettek részt abban a konfliktusban, amely az ugynevezett kucooláhok fölött már évek óta dúl Románia és Görögország között.

Románia már évek óta áskálódik a Balkánok s éppen a kucooláhok révén akar ott befolyást gyakorolni. Az ökümeniai patriarcha eddig ugyanis nem engedte meg, hogy az iskolákban és templomokban a kucooláh nyelv legyen a hivatalos nyelv.

Csakhogy tudni kell, hogy míg a magyar nemzeti törekvésekkel szemben Németország és a német kormány foglalt állást, a kucooláhok elrománosítását a Hohenzollern házból származó Károly román király kedvéért a német császár protegálja.

Pedig ma már kétségtelen, hogy Németország és Ausztria-Magyarország ebben a kérdésben minden nemzetközi jog ellenére cselekszenek. A kucooláhok száma körülbelül százezer, s ezek közül kilenczven ezer görög érzelmeinek vallja magát.

pontot foglalja el, hogy a miatti a tizezer román érzelmi kucooláh miatt nem fogja megengedni, hogy az egyházi törvénykezés kettéosztással s szilárdan ragaszkodjék az egyházi kánonhoz és az egyházi formákhoz, neki van igaza s nem Németországé és Goluchowskié.

Nagyon érdekes az az emlékirat, melyet az ökümeniai patriarchatus tegnap az összes konstantinápolyi nagykövetségeknek a kucooláh kérdésben átadott. „A patriarchatus — mondja ez az emlékirat — nem akarja mások jogait megsérteni, de el van határozva arra, hogy uralmi területét megvédi és nem riad vissza semmi eshetőségtől. A román propaganda nyelvi adatai csak ürügyül szolgálnak törekvéseinek és valódi céljait leplezi azokkal.”

Az a politika, a melyet Németország és Ausztria-Magyarország a Balkánon folytat, a képzeltető legerősebb. Mindig a békét és a statusquot hangoztatják, a mellett a legveszedelmesebb aknamunkát folytatják. Mindig Görögország ellen volt panaszuk, hogy a Törökországhoz való viszonya nem barátoság, s a balkáni zavarokban mindig Görögország kezét látták.

És akkor, mikor ily módon a helyzet a Balkánok megjavult s a béke biztosítottak látszott, Németország és hű szatellese, Goluchowski, a hajánál fogva előretartja a kucooláh kérdést, csakhogy okuk legyen újabb zavarkat előidézni.

Kiváncsiak vagyunk, hogy mi köze Goluchowskiék a kucooláhokhoz, s hogy minő joggal tolja ő fel magát a patronusuknak? Igazán szegénytelen az a szerep, amelyet játszik s itt volna az ideje, hogy a monarchia kilépjen abból a német szövetségből, amely olyan politikát kényszerít rá, mely érdekeivel is ellenkezik, ellenszenves is, megalázó is. S főleg itt volna az ideje annak, hogy Goluchowskit, ezt a tehetetlen s teljesen balkezű politikus elmozdítsák a monarchia külügyének vezetésétől, mert ma már teljesen izolálva állunk Európában, s a monarchiának nincs egy barátja sem, a

kiro szükség esetén támaszkodhatnék. A „hű szövetséges” Németország megmaradt ugyan még számunkra, de az veszedelmesebb barát, mint a legadázabb ellenfél.

Moszkvában valóságos vérfürdőt rendezett a katonaság az egyetem bezárása miatt keletkezett tüntetések elnyomása céljából. A moszkvai egyetemet, melyet csak a napokban nyitottak meg, tudvalevőleg — mint azt az Egyetértés megírta — ismét bezárták, még pedig a rektor óhajára. Az egyetem új autonómiaja értelmében ugyanis az egyetem falain belül minden kérdést meg lehet vitálni, de az a korlátja ennek a szabadságnak, hogy a vitákon más, mint egyetemi hallgató részt nem vehet.

És akkor, mikor ily módon a helyzet a Balkánok megjavult s a béke biztosítottak látszott, Németország és hű szatellese, Goluchowski, a hajánál fogva előretartja a kucooláh kérdést, csakhogy okuk legyen újabb zavarkat előidézni. S mindez azért, mert Károly román király a Hohenzollern házból származik s mert a német császár neki is jogosulatlanul befolyást akar biztosítani a Balkánok.

Kristiántól ma azt jelenti a táviró, hogy a storting 101 szavazattal 16 ellen-

ben jóváhagyta a norvég és svéd delegátusok karlistadi egyezményét. Ezzel aztán Norvégia függetlensége biztosítva van. A karlistadi egyezmény nagyon természetesen kompromisszum eredménye volt a svéd és a norvég delegátusok közt s így a szélső pártok tetszését nem nyerte meg. Ez az oka annak a tizenhat szavazattal, amely a stortingban az egyezmény ellen volt.

A Kaukázusban egy látszik a helyzet megingni nagyon kiélesedett. Tiflisben meging megkezdődtek a bombamerényletek. Tegnap a város több helyén bombákat vetettek. Egy bomba a helytartó palotája közelében lévő kaszinó mellett robbant föl. Egy kocsát megölt, tizenegyet megsebesített. Egy más kaszinó közelében hat bombát vetettek, amelyek közül négy fölrobbant és közben három kocsát megsebesített. Ugyanígy egy georgiát megölve találtak. Egy más georgiát azzal gyanúsították, hogy bombát vetett s e miatt letartóztatták.

A betegsegélyezés reformja.

Szerényi József kereskedelmiügyi államtitkár nyakra-főre beszedte ki azokat a nagyszabású szociálpolitikai munkálatokat, amelyek a kereskedelmiügyi minisztérium kebelében az ő kezdeményezésére, utbaigazítása és tervei szerint készülnek. A legutóbbi munkálat, amely a betegsegélyező intézmények reformját vonja fel, a legérdekesebb dolgozatok közül való, amelyre még többször is lesz alkalomunk visszatérni.

mint aminőt még eddig sehol sem dolgoztak föl. Ez adatok nagy tömegéből bűngészük ki egyelőre a következőket:

A magyarországi összes betegsegélyező pénztáraknál a statisztikai kimutatások szerint 1898-ban 616.937, 1903-ban 633.922 egyen volt biztosítva. Az emelkedés hat év alatt tehát csak 270 százalék. A budapesti pénztárak állományában nincs emelkedés, ellenkezőleg 634 százalék a csökkenés, míg a vidéki pénztárak emelkedése 1024 százalék. Ez a két adat az ipari munkások, illetőleg általában a segédszemélyzet bizonyos decentralizációjára enged következtetést, jóllehet számos más ok is van, a mely ezt előidézte.

Nagyon érdekes tanúsága a statisztikai összeállításoknak az a része, a mely a munkásbiztosítási ügy reformjánál általában a legnagyobb jelentőséggel bír. Az adatok szerint ugyanis a magánegyesületi betegsegélyező pénztáraknál aránylag igen csekély a járulékhátralék, a mi a munkaadók nagyobb fizetési készsége mellett bizonyít. Ez részben abban találja magyarázatát, hogy a magánegyesületi betegsegélyező pénztárakba a belépés nem kötelező s az önkéntesen csatlakozó tagok, illetve munkaadók pontosabban tesznek eleget a pénztárral szemben elvárt kötelezettségeiknek.

A betegsegélyező pénztárak kiadásai voltak 1898-ban S.779.023 korona, 1903-ban 10.246.521 korona. Az emelkedés tehát 167 százalék. E kiadásokból átlag 801 százalék fordítottak segélyezésre és 125 százalék a kezelés költségeire. E tekintetben is nagyon becses utmutatásokat nyújtunk a jövőre nézve. A legjobban vezetett pénztár az évén, mely lehető legkisebb kezelési köl-

Tiszta felvágatlan makulatura papiros olcsón eladó a kiadóhivatalban

ISS... 6 ik osztá... 1905. 80 K... 20 K... 78. sz.

Az Egyetértés tartalma.

1949. októberében.

- Leszedésül a szélvihar... Csodátlan útra jár a táj... A nagy gyermek, Germania... Még újra örvend a karácsonytárnak... Élnék családi üdvökér... Mi többre eszünk, kellemetlen... Béke felszólalás... Mely más egyszer itt lézkel az ereszen... Csendben pihen az erdő és... Folyó, melyeken holdfény rezdül... Csak néha dörren — Tán lóves? — Talán egy jó barátom ment keresztül... Fegyvere tán még nála volt... Mikor a dörög rajtakapták... (Jó) Flaccus nem volt ily bolond... Ó holleg előbb, mikor zavarták... Szól a lóves, Ünnepe falán... Tüztűtök Goethe innepére! — Vagy Sontagot?) üdvözlő tán... Roppentyűk zaja — vén dalok zenéje... Liszt Ferenc is im visszajön... Ó é, ó é, ó nincsen halva; — Nem tezik magyar harczmezőn... Orosz, horvát kezektől vérben hagyva... Szabadság, végvárad oda! — És elvirezél Magyarhonban — Sertelen áll Ferenc lovag — A kardja is, maga is nyugolomban... Ferenc hát él s öreg leszen, Unokái is lesznek neki... * Hires énekes volt, aki 1830-ban elhagyta a szinpodot, 1849-ben azonban újra fölállt, amikor mindentelég nagy ünneppel fogadták.

S. Mit műveltem az arhályon, S mint forgattam jó kardom! — elbeszéli.

Ha a magyarról hallhatok, Szük nekem a német ruhába, Szívem, mint tenger, háborog, S mikénta bíva csaták barsonzája

A rég elhangzott hosi dal Lelekem csörmpölve térdül, A vakembere tud harczdalt — Ének a Niebelungok végetérül.

A hősi sors egy mindeudít, Régi hős mondák, ösmerősök, Ezeknek más csak a nevek, De ugyanazok a babéros hősök.

A gyászos sors egy szüntelen — Zászlók bármily büszkén lobognak, A hős hajolni kénytelen, Mint rég, az állatnyers hatalomnak.

S imé az ökr csakhamar A medvével köi szövetséget — Bukol: ó ne bántsd, magyar, Minket sokkal nagyobb gyaláztai égék

Még tisztességes bestiák Gyöztek le téged, nagy halottunk, Hanem mi farkasok, kutya Vagy piszok disznók igájába jutottunk.

Ez ordít, rőtög és ugat — A győző szagát ki nem állom, De eszt, költő, kiméld magad — Oly beteg vagy; a hallgatási ajánlom.

A vetélytársak.

— REGÉNY. — Írta: GAGYHY DÉNES. Állítólag — ismétlem: állítólag, mert bizonyítékom nincsen rá s nem akarom, hogy a járásbíró becukasson rágalmazásért — tegnap is poun parleszt folytatott egy ügyben a méltóságos urral, mert kedves

leleplezje, a tisztos kövér asszonyg azzal lenyegte, hogy vigye a mellényét, amit az ő házához hozott az esküvő alkalmával és eltakarodjék a szeme elől, ha ki nem járja neki azt a kezeset, vagy micsodát. A korzó a holdvilág kászinoja, a vidéki Horvaykék találkozóhelye és tanya. Menyasszonyi pletyka, menyasszonyos folyók és menyasszonyi vallomás hangzik el itt, egek! Tizedesre is sok volna. De, ki teher arról, ha olyan érdekfeszítő és pikáns leiki rápiárok az, ha másoktól titokban rosszat mondhatunk, becsületét, nevéb, becsületük parfümbé firtusztott sárral. Mondani azonban csak féltve, félőre. — Hallam és tovább úzni-fúzni, örökön át tárgyalni: ez ám az igazi, ez a menyasszony!

Régen volt ilyen alkalmas témájuk a korzózó nőknél, mint ma, mikor észrevetted, hogy Martoncsy Elemér karján menyasszony sárl. Ah, pikáns és érdekes dolgot! Régtől megindították a tárgyalást: ki a leány, ki meg a férfi szólt. Hiszen nem is olyan szép ez a bárkisasszony, aztán milyen izléstelenül van öltözve. Ki látott már drapp ruhához lék kalapot s rajta zöld szalagdísz? Meg a lába is milyen nagy, akkora, mint egy zakacsné. Nem is elég karcsú és a dereka igen rövid, aztán olyan halavány, mintha most kelt volna fel a koporsóból, bizonyosan beteg nem is él sokáig. Persze, hogy nem volt színes az arca, mert nem is mertem még a Margit-erőmet, szegényke! De milyen szendének látszika kis ártatlan! Bezzeg, nem ilyen mindig. Lám, van idő, mikor megfélekedzik magáról és az igazi képét mutatja. Különben, nem is olyan rossz dolog egy fess fiatal ember nyakába borulni... Erre a megjegyzésre csendes és diszkrét nevetés támadt, mely után Martoncsyra tértek át. Nem értik — tusakodtak egymás között — hogy mit tudtak a lányok szeretni ezen az emberen? Olyan hideg, mint a jéges és merev, mint egy báb, — ögvédül a szeme szép. És csak szolgabíró, nincs is valami nagy hivatala. De nem úgy beszéltek ám ez előtt két nap-

pal! Valószággal versenye keltek a mániák, hogy melyikük foglassa meg a leány számára: egyik helyről alig tudott ki-csapadulni, már készen várta másutt a csapódó s ugyancsak ügyesnek és hűségeseznek kellett lennie, hogy bele ne lépjek. Hja, az akkor volt és ez most van! Drága fiatal barátom, megjegyezd magadnak, hogy mindaddig, míg egyedül állsz a világon diplomáddal, vagy legényi állapotodnak megfelelő szülépnél hivataloddal — érdekes és kapós vagy mindenfelé, a hol szoknya sühog; részed vagyon zsúrta, estélyre való meghívásokban, epedő és szerelmes pillantásokban; de amit beadtad a derekadat s meghódítottál valamely szempar előtt: ne légy te többé követelő, ne essék neked zokna, ha elnéznek a fejed fölött s köszöntésedet is csak félvállról fogadják. Nyugodj bele szomorú sorsodba, mert a nő léleken ilyen a természetrajza, az életnek ez a filozófiája s elégedj meg — böngré, malgré — azzal az egyénnel, melyet örökös társul szánt és karjaidba dobott a szerencséd, vagy peched.

Alfréd meglátogatása után, a jegyespár, atyúkkal együtt, elutazott a városból. Elemér elkísérte menyasszonyát. Szébenbe s onnan táviratozott atyjának, hogy a közeli állomáson várja kocsit a következő vasárnap reggel, mert a gyorsvonattal érkezik. Egy napot töltött mindössze Elviráknál, mivel sietős volt az újsa hazafelé, hogy szülőit is felvilágosítsa a dolgok állásáról, mert eddig csak egy rövid levélben tudatta velük eljegyzését. Fájna nekik, talán rossz néven is vennék, ha tovább halogatták. Hiszen ugy szeretik: ő a büszkeségük, ő a reményességük, hadd örülhessenek vele az ő boldogságának. A vasárnap reggeli viradattal robbogott be a vonat a mezővároska állomásra. A pályatérben, a kis ház előtt, már ott állt az öreg zsellér s szolgatársaként szaladt kiszagája elé, amit kilepett a vasuti kocsiból és kivette kezéből az úriféket. Elemér jószívűen viszonyozta a vén család köszönését, aztán mindjárt kérdőleg szólt hozzá.

— Na, János bá, mi újság otthon? — Sok nagyon, instállom, erősen sok. Amyi az mi nép és idegen a faluban, hogy alig férnek. Hazajött a Furó Farkas Péter testvére, aki valami nagy katonatiszt Bécsben; látta az alsó Benkó Mihály fia is, aki éppen most tette be a néacrúki vizsgát s azt mondják, hogy annyi fizetése van már, hogy tíz esztendő múlva gazdag ember lesz belőle; az uton találkoztam Soós Ferenczellel, avval a híres koszvári ügyvédvel, a Soósné fiával — hiszen testvér ismerni — és melléte állt a szekéren a nagy tudós tanár, a melytől Csodó Márton öcséje, akiről azt beszéltek a timáréknál az este, hogy nincs olyan okos ember nagy Magyarországon s vele járják az olyan könyveket, melyekből a kollégiumban tanulnak a diákok. Már egy hete, hogy megérkezett a Kovácsék Rákkéjje, az ki valamely pesti urhoz ment férjhez s olyan fényes dama lett belőle, mintha a főispán leányának született volna; annyi az aranygyűrű az ujján, hogy alig fér s egy sühog a köntöse — látszik, hogy tiszta selyem, — mint kaszálaskor a fő. Tácsi Lidéri velem jött be az apja, mert azt írta, hogy ő is otthon akar lenni a mai nagy napon és erre szabadságot kért a tanfelügyelőtől. Ugy-e tudja, instállom, hogy tanított? Valahol az oláhok között lakik, az igaz, de hát nagy szerencse így a szegény ember gyermekének, mert bizony otthon mi lett volna belőle; szolgáló, vagy valami zsellér-féle felesége s napszámba járna, hogy a kenyerét megkeresse. Ugy várják az urfi is, hogy ki sem lehet mondan.

